

Sinkó István

Kristályok, architektúrák

Bernát András kiállítása

📍 A38 Hajó, Budapest

📅 2012. október 8-28.

„Könnyeink fekete kristályokat mosnak,
Nincsen szavunk, amit kimondhatnánk.”

(József Attila)

Válasszuk szét a kiállítás címében szereplő kristály-architektúrák szókapcsolatot. Kezdjük talán a kristályoknál. Kristályok-e a Bernát András képein látható formák? Kristálynak véljük-e őket, vagy csupán optikai csalás (csalódás) az egész? Szándékában állt-e a művésznek kristályokat festeni (s majdan abban az architektúrát felfedezni)?

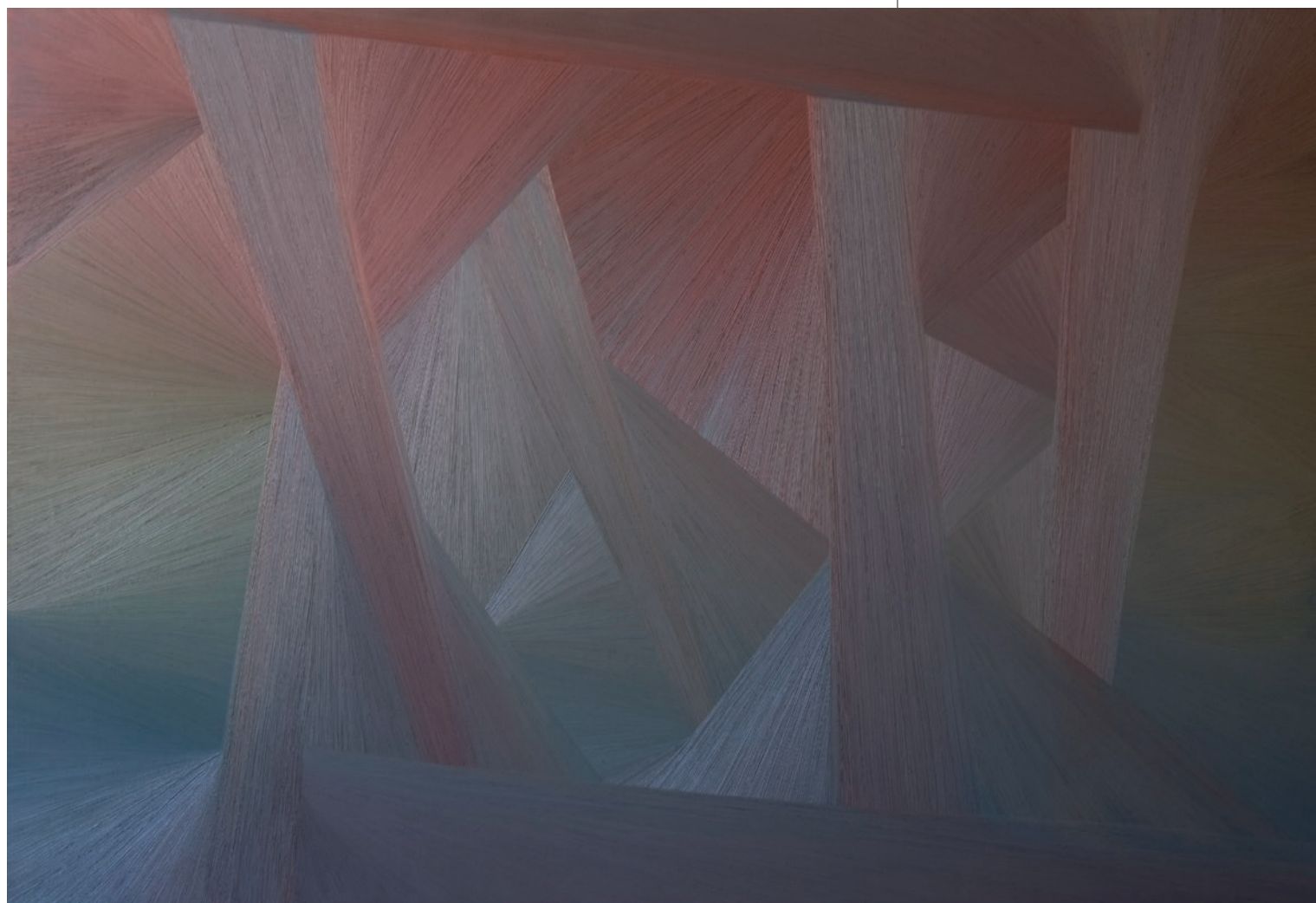
Válaszom: nem. Bernát András rendszerelvű képeket fest, melyek akár a kristályok világát is megidézhetik. Épp úgy, mint korábbi (2007 körül kiállított) munkái, melyek hullámszerű mozgásokkal, örvényekkel teli látványok voltak. Bernát képfestő, témát, címet legfeljebb képeinek menetében, azaz a munkafolyamat közben szokott adni. Nem akar tehát a nézőnek érdekes kristályalakzatokat mutatni, nem fest bravúrosan mikroszkopikus ábrákat. Nem, Bernát „par excellence” festő,

aki új programjában a szerkezet geometrikus részét vizsgálja. Technikája – a lassú száradás révén finoman borzolható és alakítható olaj felületébe finom ecsetvonásokkal létrehozott vonalak, seprőszerű felületkötegek – alkalmassá teszik arra, hogy a képeken az anyag (olaj) egy másik anyag (ásvány) felületeit idézze.

Ehhez még hozzájárul a bronz- és alumínium por, melyet belekever a festékbe, s ami látványos (értsd: elegánsan izgalmas) felületté varázsolja a festékanyagot. Így a barnás-zöldes-acélszürke varázslatos, fémszerű csillogást kap. A szem mozgása, a helyváltoztatás, a fénytörés révén újabb-és újabb szín együtteseket hoz létre. Valóban, mint a kristályok, de nem mint a kristályról festett képek (fotók). Tehát nem leképezés, nem értelmezés folyik, nem az olyan, mintha pszeudo-képe (Isten nyugosztalja Pauer Gyulát), hanem belső dinamika és elszánt tudatossággal használt technika találkozik a képmezőn, s hoz létre – most épp koncentrált geometriát. Ennek tér-mélységei, drámai, alagútszerű látványai, apokaliptikus architektúrája aztán odavonzza az építmény (architektúra) fogalmát is a képbe. Bernát nem tesz mást, mint fest, persze nem ösztönösen, és nem úgy, mint egy építőmester. Hagyja az anyag, a felület, a szín játékát is érvé-

BERNÁT ANDRÁS

Tér tanulmány No. 113, 2012, olaj, vászon, 90x130 cm

nyesülni. Színhasználata már régóta monokróm. Nem véletlen, hogy kedvenc „hősei” közt említi Morandit („Rembrandt, Morandi, Ad Reinhardt, Rothko, Lucian Freud. Magyarok közül Ferenczy Károlynak van egypár nagyon szép képe és Farkas István. Bullásnak szeretem a nézhetetlen szemrontós képeit.”¹

Bernát felsorolása jelzi, hogy inkább „romantikus”, mint geometrikus alkot. Nyugodtan felidézhetjük tehát Bernát képei kapcsán az architektúra-fogalom esetében Piranesi börtön-rejtekeit, C. D. Friedrich jégbefagyott hajóját, Pieter Jans Saenredam templombelsőit is. Van tehát kapaszkodó szép számmal. Ugyanakkor Bernát András kristályképeinek sorozata egészen más problémákat fejtet, mint Molnár Sándor *Yoga* festészeti sorozatának kristályképei. Ott a filozófia, a „sacra geometria” érvényesül, Bernát a festészet szín- és formai oldaláról keresi a megoldást.

A kristály-architektúrák képsorozat ugyanolyan hömpölygő áradat, mint korábbi, hasonló felfogású hullám képei. Erről maga Bernát nyilatkozik a Neon galéria honlapján: „Az egyenes vonal

¹ Szűcs Júlia interjúja Bernát Andrásal. *Secret-areas*, 2012. január; <http://www.secret-areas.com/hu/content/interviewee/andr%C3%A1s-bern%C3%A1t>

BERNÁT ANDRÁS
Tér tanulmány
No. 98, 2012, olaj,
vászon, 50x70 cm

mint festészeti alapelem egyszerűbbnek tűnik a hullámvonalhoz képest, ugyanakkor nagyon bonyolult téri szituációkat lehet vele elérni. A párhuzamos egyenes ecsetvonások egyszerű síkot képeznek, ha az egyenesek egymáshoz képest kisebb nagyobb szögben jobbra-balra dülöngélnek, akkor csavart felületet kapunk, amely már a harmadik dimenzióban kanyargó szalag illúzióját kelti.

Az egyenesek legyezőszerű terítésével kristályalakzatokat hozhatunk létre. Ezeket a síkokat más síkokkal metszhetjük, és még újra behozhatjuk a képbe a görbéket is.

BERNÁT ANDRÁS
Tér tanulmány No. 116, 2012, olaj, vászon, 90x130 cm

Üveges Krisztina

Bullás József papírképei a Neon Galériában

Neon Galéria, Budapest

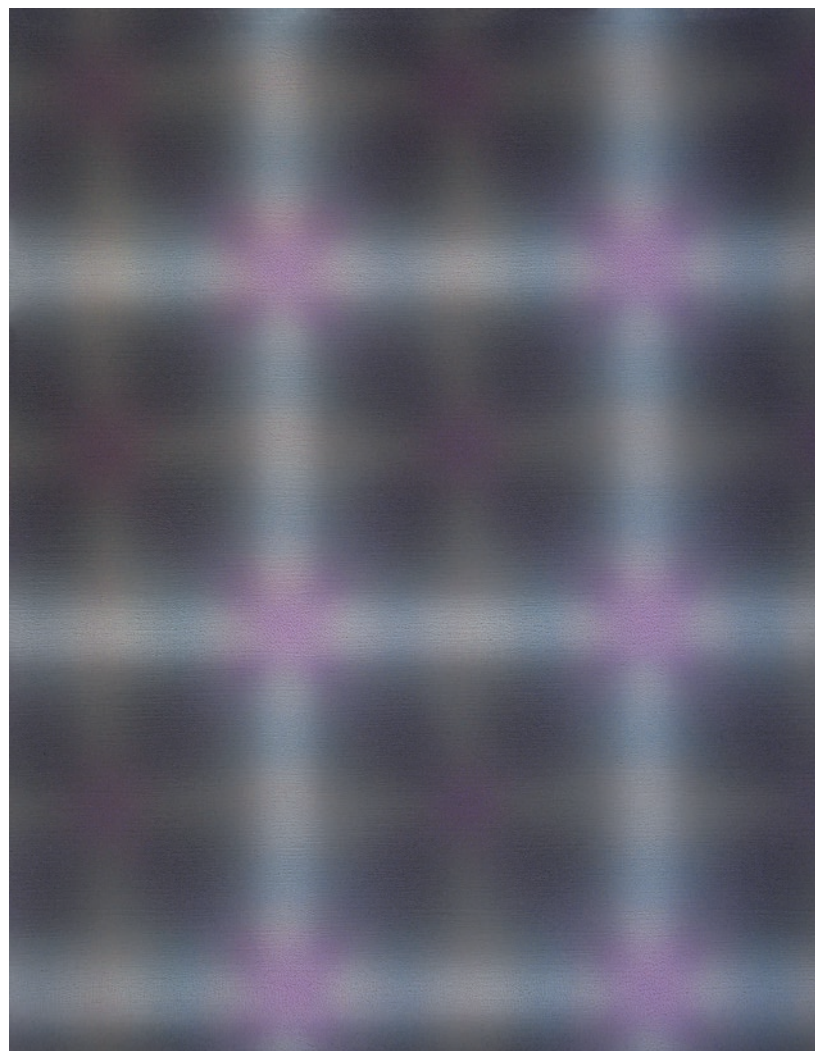
2012. október 5 – október 31.

Bullás művészetfelfogása a festészeti diszciplína folyamatos kutatásában gyökerezik. A korai, az újfestészet jegyében született figuratív munkák után az érdeklődő követhette őt az absztrakció és az ornamentika világába. Aztán jöttek gesztus- és a színdinamikai kísérletek, majd visszatért a rácsmotívumhoz. Életművének korábbi szakaszainak metszetét a Neon Galériás kiállítást pár héttel megelőzően a Stefánia Galériában állította ki, egy Bernát Andrással közös tárlaton.¹

Az elmúlt négy évben Bullás új kísérletbe fogott, optikai jelenségekkel foglalkozik, hogy beavatkozzon a percepció folyamataiba. A vizsgálat kiindulópontjában a rácsmotívum és a szín áll. A kilencvenes évek elején beleásta magát a digitális képalkotásba, majd túl is lépett rajta, de ez most visszaköszön rétegzett szín-

1 Bernát András és Bullás József kiállítása, Stefánia Galéria, 2012. szeptember

BULLÁS JÓZSEF
110524, olaj, akril, papír, 64 × 50 cm

Ilyen eszközökkel jöttek létre a nagyjából három csoportba sorolható, de egymással kapcsolatba hozható, vagy közös halmaz részeit képező új munkák: architekturális-geometrikus motívumok, szalagmotívumok és kristálymotívumok. Bár ebben a leírásban igyekeztem tárgyyszerűen, racionálisan megfogalmazni a képek készítése módját, a néző ezekben az »absztrakt illuzionista« képekben irracionális elemeket is felfedezhet.² Vizsgáljuk meg most a képek tartalmát: Bernát képei nem drámaiak, inkább illetném őket a „fenséges” jelzővel. Ez kicsit romantikus esztétizálásra utal, ám maguk a kép anyagában megjelenő faktúrák, a fénytörések és a hegyes szögekből pászmaként előre törő, sugárszerű festéknyalábok is erre utalnak. „Hogyan értsük, hogy a fenséges, vagy megelőlegezve a későbbieket, a fenséges tapasztalatának tárgya itt és most van? Vajon ennek az érzésnek a lényege nem abban az ellentétben van-e, hogy valamire célunk, amit nem lehet megmutatni, vagy mint Kant mondja, nem lehet ábrázolni” – írja Lyotard.³ Bernát azonban megkísérelte a „lehetetlent”, az ábrázolhatatlant, és pompás színharmóniái, sejtelmesen változó formái képein ezt a fenségességet, ezt a fajta érzelmi megközelítést idézik. Ilyen értelemben van köze Bernát munkáinak a barokk és a romantika már megidézett mestereihez is. Ennél a pontnál feltétlenül meg kell állni. Bernát már hullám-képein, illetve a korábbi, 1995-körüli műveiben is emocionális, érzéki-érzelmi hatásokat vált ki nézőiből. Romantikus lenne tehát ez a fenségessé váló kacérkodás? Szakrális, esetleg ezoterikus emelkedettségű? Mint Bernát fent idézett mondataiból is kitűnik, a festő inkább a szakmai feladatokat, mint a tartalmi, érzelmi elemeket részesíti előnyben. Ennek megfelelően tudatosan nem, de tudat alatt keresi a hatás mögöttes élményét is, hisz akár a korábbi *Hullámok* vagy a mostani *Kristályszerkezetek* mind az emberi kultúra és hitélet toposzaihoz tartoznak. A kristályszerkezetek megjelenítése a „barlang”, a „mélység és magasság”, a „rejtély”, a „keresés és találás”, a „labirintus” fogalmi köreibbe helyezik Bernát képeit. Innen nincs messze a misztika és a miszticizmus területe, melyre persze Bernát nem lép, de érzékeny képstruktúrái a nézőt elkalauzolhatják ez irányba is. A racionális és irracionális közti nagyon vékony határt a festő sosem lépi át. Visszatartja a festészet irányából érkező szakmai elkötelezettség, azaz a festői nyelve által kialakított, és a képre, mint magánvalóra irányuló érdeklődése. Ám a Kristályképek-sorozat ilyen értelemben már túllép a festői szándékon és más értelmezési dimenziókat kutat, tán a művész szándékától függetlenül, önálló értelmezési tartományokba vezetve a nézőt.

2 *Tér tanulmányok* – Bernát András kiállítása, <http://galerianeon.blogspot.hu/search?q=bern%C3%A1t>

3 Jean-Francois Lyotard: A fenséges és az avantgárd. Fordította Széchenyi Ágnes. In: *Enigma* 1995. 2. sz. 49-61 p.